

ภาค ๑ สมัยที่ ๖๔ เล่ม ๕

บทบรรณาธิการ

คำถาม ผู้กู้ขอเสนอชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้โดยให้ผู้ให้กู้รับโอนทรัพย์สินจำนองแทนการชำระหนี้ด้วยเงิน ผู้ให้กู้ปฏิเสธการชำระหนี้ จะถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ผิดนัดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๐๗ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๖๐/๒๕๕๐ จำเลยค้ำชำระหนี้โจทก์ซึ่งเป็นหนี้เงิน จำเลยต้องชำระเงินให้แก่โจทก์โดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ เพราะการชำระหนี้จะให้สำเร็จผลเป็นอย่างไรใด ลูกหนี้จะต้องขอปฏิบัติการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เป็นอย่างนั้นโดยตรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๘ วรรคหนึ่ง เมื่อจำเลยเสนอขอชำระหนี้โดยให้โจทก์รับโอนทรัพย์สินจำนองแทนการชำระหนี้ด้วยเงิน จึงมิใช่เป็นการขอปฏิบัติการชำระหนี้โดยชอบ โจทก์ย่อมมีเหตุผลที่จะปฏิเสธการรับชำระหนี้ได้ โจทก์จึงไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดตามมาตรา ๒๐๗

มาตรา ๗๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานถึงเจตนาของคู่กรณีโดยเฉพาะ และมีได้เกี่ยวกับศีลธรรมตามที่นิยมกันในหมู่มชนทั่วไปหรือธรรมเนียมประเพณีของสังคม **จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน** โจทก์อาจตกลงกับจำเลยเป็นประการอื่นพิเศษนอกเหนือจากที่มาตรา ๗๓๓ บัญญัติไว้ได้

คำถาม กรณีที่ดินแปลงเดิมก่อนมีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนกันไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะได้ ต้องอาศัยที่ดินของผู้อื่นเดินผ่านเพื่อออกไปสู่ทางสาธารณะ ต่อมามีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนที่ดินแปลงเดิม เจ้าของที่ดินที่แบ่งแยกหรือแบ่งโอนมา มีสิทธิใช้ทางจำเป็นในที่ดินของผู้อื่นตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๔๙ หรือ ๑๓๕๐

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๕๘/๒๕๔๓ การเรียกร้องเอาทางจำเป็นตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๐ เป็นกรณีที่มีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนที่ดินกันจนเป็นเหตุให้ที่ดินแปลงหนึ่งไม่มีทางออกไปสู่ทางสาธารณะ หมายความว่า **ที่ดินแปลงเดิมก่อนแบ่งแยกมีทางออกไปสู่ทางสาธารณะและการแบ่งแยกเป็นเหตุให้แปลงที่แบ่งแยกแปลงใดแปลงหนึ่งออกไปสู่ทางสาธารณะไม่ได้** เจ้าของที่ดินแปลงนั้นจึงมีสิทธิเรียกร้องเอาทางจำเป็นได้เฉพาะที่ดินแปลงที่แบ่งแยกหรือแบ่งโอนกันโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๒๔๘/๒๕๔๔ ที่ดินของโจทก์แบ่งแยกมาจากที่ดินแปลงใหญ่ ซึ่งมีแนวเขตติดกับที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๔๘๑ และสามารถใช้นถนนคอนกรีตในที่ดินโฉนดดังกล่าว เป็นทางจำเป็นผ่านออกสู่ทางสาธารณะได้ ต่อมามีการรังวัดแบ่งแยกที่ดินแปลงใหญ่ออกเป็นแปลงย่อยจึงทำให้ที่ดินของโจทก์ถูกที่ดินแปลงอื่นที่แบ่งแยกล้อมอยู่จนไม่มีทางออก กรณีจึง ต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๐ โจทก์ก็ชอบที่จะใช้ที่ดินซึ่งแบ่งแยกออกมาและกันไว้เป็น ทางไปยังถนนคอนกรีตบนที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๔๘๑ เพื่อออกสู่ทางสาธารณะโดยไม่ต้องเสียค่า ตอทดแทนได้อยู่แล้ว โจทก์จะเลือกใช้ทางผ่านที่ดินแปลงอื่นของจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๐๘/๒๕๕๑ การที่จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๐ มาใช้บังคับได้ต้องเป็นกรณีที่ที่ดินแปลงเดิมมีทางออกสู่ทางสาธารณะ อยู่แล้ว เมื่อแบ่งแยกหรือแบ่งโอนกันเป็นเหตุให้แปลงหนึ่งไม่มีทางออกไปสู่ทางสาธารณะ เจ้าของที่ดินแปลงนั้นมีสิทธิเรียกร้องเอาทางเดินตามมาตรา ๑๓๔๙ ได้โดยไม่ต้องเสียค่า ทดแทน

เดิมที่ดินของโจทก์เป็นส่วนหนึ่งของที่ดินที่ถูกที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกสู่ ทางสาธารณะได้ ต้องอาศัยที่ดินของผู้อื่นเดินผ่านเพื่อออกไปสู่ทางสาธารณะ แต่การที่มีทาง ออกสู่ทางสาธารณะโดยผ่านที่ดินของผู้อื่นได้เพราะเขายินยอม มิใช่เป็นสิทธิตามกฎหมาย ต้องถือว่าไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๓๕๐ แต่เป็น กรณีที่ดินของโจทก์มีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่จนไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ โจทก์สามารถ ที่จะผ่านที่ดินซึ่งล้อมอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้ตามมาตรา ๑๓๔๙

โจทก์มีทางออกสู่ทางสาธารณะได้หลายทางโดยผ่านทางที่ดินของบุคคลอื่นที่มีได้ หวงห้ามโจทก์ การที่โจทก์จะขอเปิดทางพิพาทเป็นทางจำเป็นเพื่อความสะดวกของโจทก์ แต่ ทำให้จำเลยที่ ๑ ต้องเดือดร้อนและเสียหาย และถ้าหากให้จำเลยที่ ๑ เปิดทางพิพาทเป็นทาง จำเป็น จะทำให้จำเลยที่ ๑ ต้องรื้อบริเวณหลังบ้านด้านทิศตะวันออก อันจะทำให้จำเลยที่ ๑ ได้รับความเสียหายและเดือดร้อนเป็นอย่างมาก และไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๔๙ วรรคสาม การกระทำของโจทก์จึงเป็นการใช้สิทธิ โดยไม่สุจริต

คำถาม การได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยการครอบครองปรบักษ์ จะรวมถึงสิ่งอกรรมดิ่ง ของที่ดินด้วยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๘๖/๒๕๕๑ โจทก์ครอบครองที่ดินพิพาทด้วยความสงบ

เปิดเผยและเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี แม้บ้านของโจทก์จะอยู่นอกเขตที่ดินพิพาท ด้านทิศตะวันออกซึ่งจุดแม่น้ำลพบุรีแต่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่อกริมตลิ่งเป็นส่วนควบกับที่ดินพิพาท โจทก์ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒

คำถาม ผู้ค้าประกันร่วมกัน ๒ คน ผู้ค้าประกันคนหนึ่งได้ชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ไป จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ค้าประกันร่วมอีกคนหนึ่งได้หรือไม่ และหากผู้ค้าประกันที่ได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปตกลงทำสัญญากับลูกหนี้อันเป็นการแปลงหนี้ใหม่ จะมีผลต่อการไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ค้าประกันร่วมหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๙/๒๕๐๙ ผู้ค้าประกันร่วมกัน ๒ คน เมื่อผู้ค้าประกันคนหนึ่งได้ชำระหนี้ทั้งหมดแทนลูกหนี้ไป ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ค้าประกันอีกคนหนึ่งได้ทั้งหนึ่งตามมาตรา ๒๒๙ (๓) และ ๒๙๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ วรรค ๒ บัญญัตินิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าประกันกับเจ้าหนี้ และมาตรา ๖๙๓ บัญญัตินิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าประกันกับลูกหนี้ แต่ในระหว่างผู้ค้าประกันด้วยกัน บทบัญญัติในลักษณะผู้ค้าประกันมิได้กำหนดความรับผิดชอบกันได้ จึงต้องใช้หลักทั่วไปตามมาตรา ๒๒๙, ๒๙๖

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๗๔/๒๕๓๖ โจทก์และจำเลยเป็นผู้ค้าประกัน น. ในหนี้รายเดียวกัน จึงเป็นลูกหนี้ร่วมกันตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๒ วรรคสอง เมื่อโจทก์ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทน น. ไปแล้ว โจทก์ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยได้ทั้งหนึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๙ (๓) และ ๒๙๖ และยังมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ น. เพื่อให้ชำระหนี้ทั้งหมดได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๓ วรรคแรก อีกด้วย เมื่อปรากฏต่อมาว่าโจทก์ตกลงกับ น. ทำหนังสือสัญญากู้เงินมีข้อความว่า น. เป็นลูกหนี้กู้เงินโจทก์ ถือได้ว่ามีหนี้ใหม่เกิดขึ้นตามสัญญากู้เงิน เป็นการเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ ถือเป็นการแปลงหนี้ใหม่มีผลทำให้หนี้ตามสิทธิไล่เบี้ยแก่ น. นั้นระงับไป โจทก์ชอบที่จะฟ้องบังคับตามมูลหนี้ใหม่ในสัญญากู้เงิน กรณีดังกล่าวความรับผิดชอบของจำเลยในฐานะผู้ค้าประกันหนี้เดิมของ น. และในฐานะลูกหนี้ร่วมกับโจทก์ย่อมระงับไปด้วย โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องไล่เบี้ยเอาแก่จำเลย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๑๑/๒๕๕๑ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ที่ ๒ ส. และ ว. ได้ร่วมกันทำสัญญาค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้ที่ ๑ กับโจทก์ จึงต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๙๑ และมาตรา ๖๘๒ วรรคสอง ถ้าเจ้าหนี้ชำระหนี้ ให้แก่โจทก์ เจ้าหนี้นี้ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นตามมาตรา ๖๙๓ วรรคหนึ่ง และรับช่วงสิทธิของโจทก์ไล่เบี่ยเอาแก่ลูกหนี้ที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกัน ร่วมกันได้ตามส่วนเท่า ๆ กัน ตามมาตรา ๒๒๙ (๓) และมาตรา ๒๙๖ อีกด้วย เมื่อลูกหนี้ ที่ ๑ และที่ ๒ ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้จึงมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับ จำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไล่เบี่ยแก่ลูกหนี้ที่ ๑ และที่ ๒ ในภายหน้าได้ทั้งจำนวนหรือตามส่วน แล้วแต่กรณี เว้นแต่โจทก์ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนอันมีต่อลูกหนี้ที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๐๑ เมื่อบริษัท พ. ซึ่งเป็นผู้รับโอนสิทธิ เรียกร้องจากโจทก์ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในมูลหนี้ชั้นต้นอันมีต่อลูกหนี้ที่ ๑ และได้ยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ในมูลหนี้ค้ำประกันอันมีต่อลูกหนี้ที่ ๒ ไว้เต็มจำนวนแล้ว เจ้าหนี้นี้ย่อมไม่มีสิทธิที่จะ ขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไล่เบี่ยในเวลาภายหน้าต่อลูกหนี้ที่ ๒ ได้

เจ้าหนี้และลูกหนี้ที่ ๒ ได้ทำสัญญาค้ำประกันหนี้ของลูกหนี้ที่ ๑ โดยยอมรับผิดต่อบริษัท ท. อย่างลูกหนี้ร่วม เจ้าหนี้และลูกหนี้ที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันร่วมในหนี้รายเดียวกันย่อม ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ วรรคสอง เมื่อบทบัญญัติในลักษณะค้ำประกันมิได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันต่อกันไว้ จึงต้องใช้หลักทั่วไปตามมาตรา ๒๒๙ และมาตรา ๒๙๖ การที่บริษัท ท. ยอมรับการชำระหนี้ จากลูกหนี้ที่ ๒ เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และปลดหนี้ให้โดยการถอนฟ้องเฉพาะลูกหนี้ที่ ๒ คง เป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ ๒ ที่ได้ปลดไปเท่านั้น ส่วนลูกหนี้ที่ ๒ ไม่ต้อง รับผิดต่อบริษัท ท. อีกต่อไป เพราะหนี้ส่วนที่เหลือสำหรับลูกหนี้ที่ ๒ ระบุไปแล้วตามมาตรา ๓๔๐ ดังนั้น หากต่อมาเจ้าหนี้ชำระหนี้ให้แก่บริษัท ท. ไปเพียงใดก็ไม่อาจใช้สิทธิไล่เบี่ยเอา แก่ลูกหนี้ที่ ๒ ได้อีกต่อไป เจ้าหนี้จึงไม่อาจขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ ๒ ได้

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์

บรรณาธิการ